

Od 1. nov. dalje
naročnina mesečno
30 din, za inozem-
stvo 50 din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 din, za
inozemstvo 120 din.
Uredništvo:
Kopitarjeva ul. 6/III,
Tel. 40-01 do 40-05

Narodite
»Slovenčev koledar«
Narodite oglaševanje
Prednaložba sprejemana do 1. 2. in 1. novembra L.L.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cek. rač.: Ljubljana
št. 10.650 za naroč-
nino in št. 10.349
za inserate.
Uprava: Kopitar-
jeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor,
Celje, Ptuj, Jesenice,
Kranj, Novo mesto,
Trbovlje.

Dan mrtvih

Vsi sveti — verne duše... V dneh, ko odpada listje in pod slano venejo rože praznuje Cerkev spomin vseh rajnih. Ti dnevi so posvečeni spominu svetnikov, ki jih Cerkev ne časti v posameznih dneh cerkvenega leta, potem pa tudi velikemu številu pobožnih, zvestih vernikov, ki so se med letom ali tudi že preje preselili iz vojskujoče se Cerkve v trpečo Cerkev. Če je kateri praznik cerkvenega leta, potem je gotovo dvojni praznik v početku novembra dokaz tesnega duhovnega občestva vseh, ki so bili v Kristusu prerajeni. Ti katoliški spominski dnevi nehoti silijo tudi pripadnike drugih ver in celo brezverce, da se spomnijo rajnih, njihovih del, žrtev in trpljenja — ter da nekoliko resnejše in globlje razmišljajo tudi o svojem lastnem življenju, njega namenu in koncu...

Od zadnjega praznika — posvečenega spominu mrtvih, se je kraljestvo smrti močno razširilo. Vojska, krvava in neusmiljena vojska ni prenehala sejati med najbolj civilizirane narode uničenje in razdejanie. Veliki slovanski poljski narod leži strti na tleh. Mnoga cvetoča mesta so uničena, poljska zemlja je popila kri milijonov svojih otrok. Narod je izgubil svojo državno samostojnost, na stotine jih blodi po svetu daleč od domovine na prisilnem delu ali v vojaški službi. Od ledenega Narvika pa do Libijske pušave, od škotskih hribov pa do valovite Flandrije in Vogeov; povsod je poljski narod v pretečenem letu natrosil svoje grobove. Smrt pa je imela prav tako bogate žetev v zamrzlih finskih močvirjih, kjer je mali narod z obudovanjem vrednim junaštvom branil svojo neodvisnost, pa je po junaškem boju le podlegel silni premoči. Smrt je kosila po norveških gozdovih in skalinah, po bogati Nizozemski, imenovani »vrt Evrope«, po zmučeni Belgiji in Franciji kjer še niso strohnele kosti od zadnjega svetovnega klanja. Njeno prostrano kraljestvo se kar naprej širi na Daljnem Vzhodu, kjer se neusmiljeno kolje rumeno plemo z vsemi sredstvi in pripomočki, ki mu jih nudi »visokac Evropska civilizacija«. Njena koščena roka pometa tudi že po črni Afriki in pravkar je njena noga stopila tudi že na Balkan... Rečena vojna smrti kosi v Londonu, v Berlinu, podira nepričakovano mlado in staro. Nikjer ji ni mogoče uteči. Smrt žanje po daljnih morjih in zahtrebnih morskih prelivih. Marsikdo za katerega trepetajo srca domačih in jim še gori lučka upanja na srečno svidenje, — je že davno v skupinskem grobu »neznanege vojakca ali pokopan v jekleni krsti na dnu morja. Koliko daljnih grobov bo tudi v teh dneh samevalo in ne bo nikogar, ki bi prigljal svečo nikogar, da bi na njih pomolil očenaš.

Ko vidimo kako se vojna pošast zažira vedno globlje in globlje v narode in v svoji blazni furiji ruši, kar je v stoletjih ustvarila pridna človeška roka, ne moremo ničesar drugega bolj želeli, kakor da bi ti dnevi gorja bili človeštvu prikrašani. Naj bi prelita kri ne bila zaman! Naj bi iz grobov vojnih žrtev vzraslo spoznanje, da brez pravičnosti in medsebojnega spoštovanja narodi ne morejo v miru in v sreči živeti.

Ne bomo pa se v teh dneh spominjali le vojnih žrtev po širnem svetu, temveč tudi naših dragih rajnih. Saj je v pretečenem letu smrt prebridko posegla v marsikatero družino in zadala preostalim krvaveče rane, za katere trpeči duši samo molitev in čas prinese uteho. V vsaki mali kmečki koči, v delavski ali meščanski hiši se z ljubeznijo spominjajo družinskih članov, ki so odšli v večnost. Nikogar ni med nami, ki bi mu samo v zadnjem letu neizprosna smrt ne pobrala kakega ljubelega človeka: sorodnika, prijatelja, znanca... Prav res, sredi življenja smo obdani s smrtjo! Čim dalje teče naša življenjska pot, tembolj nam pogled uhaja nazaj. Kajti čutimo, kako med živimi postajamo samotni, v zagrobnem življenju pa raste število tistih, ki smo jih ljubili in katerim smo tudi mi bili dragi. Vse to nas navdaja z resno in otožnostjo. Čeprav človek drugim ljudem ni veliko, pa so vendarle ljudje marsikomu — vse; ni jih malo, ki jim odsotnost drugega bitja stre sree, da se predajo divji, obupni žalosti in celo smrti.

Krščanski človek ne bo tako storil. Žalost za dragimi rajnimi je nekaj naravnega in neizbežnega. A že sv. Pavel je prve kristjane opominjal »da ne smejo tako žalovati, kakor tisti, ki nimajo nobenega upanja.« Je tudi žalovanje, ki more biti plodno, koristno, celo zveličavno. Ne pozabimo Kristusove besede iz pridige na gori: »Blagor žalostnim, ker bodo potolaženi!« Je žalost, ki očisti srce kakor očisti ogenj zlato. Resnost časa in udarci, ki prihajajo nad nas, nam morejo biti celo v korist in duhovno krepčilo, ako jih z razumevajočim srcem sprejemamo na sebe.

V usodnih dneh, ki jih preživljamo, sto prav čutimo, kako minljive vrednosti so vse zemeljske dobrine, kakor denar, mir, udobje in celo življenje. Mogoče bo ob teh spoznanjih eden in drugi pričel višje ceniti nemin-

V Grčiji vedno hujši boji

Italijanska poročila govore o napredovanju med srditimi borbami in hudemu odporu Grkov — Poročila iz Aten potrjujejo, da so Italijani zasedli Breznico, mesto na poti v Solun

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 31. oktobra. AA. Stefani: Uradno poročilo št. 146 glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

Naši oddelki so nadaljevali s prodiranjem in so prispeli do reke Kalamas. Neugodne vremenske razmere in vpadi, ki jih izvaja sovražnik pri umikanju, ne ovirajo prodiranja naših čet. Kljub neugodnim vremenskim razmeram in hudemu odporu sovražnika so naše letalske sile bombardirale pristanišče Patras in zadele nekaj naloženih sovražnih ladij, na katerih so bile čete. Zadele so tudi oporišča v Lepantu, pri Mezovu pa so bile bombardirane grške čete, važne naprave in prometna križišča v dolini Kalamasa. Naša lovka letala so zbila na tla eno sovražno letalo. Eno naše letalo je prodrlo do barak, v katerih so bile grške čete, in sicer v dolini Kalamasa. Naši oddelki niso zmanjšali hitrosti prodiranja. Eno naše letalo se ni vrnilo domov.

V Vzhodni Afriki je bil mehanizirani oddelk odbit z velikimi izgubami, in to na kenijski meji. Na naši strani izgub ni bilo.

Sovražna letala so metala bombe na Massauo, Ferandi in Berbero. Bilo je pet mrtvih in 16 ranjenih, med njimi 13 domačinov. Drugi letalski napadi niso prizadejali nobene škode, niti niso zahtevali žrtev.

Rim, 31. oktobra. t. Rimski radio je poročal, da obvlada italijansko letalstvo sedaj že vsa grška letališča.

Rim, 31. okt. AA. DNB: Italijanski dobro obveščeni krogi zanikajo poročilo londonske radijske postaje, da bi bilo angleško letalstvo srdito bombardiralo otok Stamparia na italijanskem Dodekanezu.

V Albaniji ni uporov

Milan, 31. okt. AA. DNB: »Popolo d'Italia« posmehljivo odgovarja poročilom londonskega radia, po katerih je v Albaniji izbruhnil upor proti Italiji. Moglo se je pričakovati — pravi omenjeni list — da bo angleška časopisna in radijska propaganda sprožila vstajo v Albaniji. V Albaniji je res upor, — pravi dalje list — toda proti zatiranju in preganjanju zlasti onega albanskega življa, ki prebiva v Camuriji na grškem ozemlju onstran albanske meje. Ta »upor« je dobil obliko zvestega, navdušenega in discipliniranega podpiranja Italije od strani albanskega naroda. Ko je bivši kralj Ahmed Zogu pobegnil iz Albanije, si ni kar tako slučajno izbral poti preko Grčije.

Grška poročila

Atene, 31. oktobra. AA. Atenska agencija poroča: Poročilo grškega vrhovnega poveljstva št. 4 pravi:

Na epirski fronti so se naši oddelki s prednjih postojank nekoliko umaknili po določenem načrtu. Na novih postojankah so se naši oddelki vzdržali ves dan. S svojim streljanjem so ovirali premikanje sovražnih oddelkov. Na ostalih grških bojiščih ni bilo sprememb.

Sovražna letala so bombardirala Patras. Nekaj hiš je bilo porušeni. Bombardirana sta bila tudi Rion in Lepant. Ubila je bila ena oseba, pet oseb pa je bilo ranjenih. V Lepantu je bila porušena neka šola. Vsa naša letala, ki so se spopadla z italijanskimi lovskimi letali nad albanskim ozemljem, so se vrnila na svoja oporišča.

Atene, 31. oktobra. AA. Atenska agencija: Uradnemu poročilu grškega vrhovnega poveljstva pristavljajo še sledeče: Eno grških letal, ki so se spoprijela z italijanskimi letali, se ni vrnilo na svoje oporišče.

Angleška poročila

Atene, 31. oktobra. t. Reuter. Italijanska letala so bombardirala letališča v Lepantu in v Korintskem zalivu za Agrinionu in Egini. Povzročena je bila manjša škoda.

Vsi inozemci morajo ob nastopu mraka v vseh grških obmorskih mestih in v prestolnici v svoja stanovanja in se ne smejo pokazati na ulicah. To velja tudi za angleške državljane.

ljive trajne vrednote. Naši rajniki ki jih objokujemo, gotovo drugače vrednotijo zemsko dobrobo in užitek! Merijo jih z merili, ki imajo veljavo onstran groba, v luči večnosti. To je prvi važni nauk, ki nam ga daje resen čas in naši pokojni. Drugič: Resni možje pravijo, da je vojskino gorje, ki je prišlo nad narode pravična božja kazen za brezštevilne zablode civiliziranega sveta. Vojska, ki pretresa svet, pomenja neke vrste vice na zemlji. Kdo bi hotel trditi, da se je človeštvo iz zadnje strašne vojske sploh kaj naučilo? Mar ni v zadnjih dvajsetih letih še prav posebno naraslo sovraštvo, sebičnost, uživanjaželjnost in brezboštvo?

Toliko godrnjamo čez težave, ki se nam že sedaj zde »neznosne«. Morda bi storili dosti pametnejše, ko bi v duhu pokore vzeli na sebe, kar itak moramo prestajati in prenašati. Ko bi naši pokojni mogli še enkrat nazaj v zemeljsko življenje, bi prav gotovo brez mrmranja sprejeli nase križe in neprijetnosti, da bi po besedah apostola onstran groba živeli vse radosti, spričo katerih tr-

Atene, 31. oktobra. t. Associated Press: Grški vojaški krogi priznavajo, da so Italijani od Korice v Albaniji napredovali v Grčijo do Breznice, ki so jo zasedli po srditih bojih. To mesto leži na križišču cest, ki prihajajo iz Albanije, iz Bitolja v Jugoslaviji in iz notranjosti Grčije. Nahaja se južno od Prespanskega jezera. Iz Breznice pelje večja cesta naprej proti Solunu. Boji za Breznico so trajali dan in pol. Italijanski pritisk proti Janini je zelo hud. Poročilo, da bi bili Grki že izpraznili Janino, se ne potrjuje. Poročila z bojišč pravijo, da je posebno srdito delovanje italijanskega topništva.

Zürich, 31. oktobra. b. Iz Aten poročajo, da se borbe vodijo v ožjem obmejnem področju na grško-albanski meji. Italijanske letalske sile so včeraj petkrat napadle Patras ter povzročile precejšno škodo. Pri vseh dosedanjih napadih pa je bilo doslej 100 mrtvih in 300 ranjenih. Izpraznitev Patrasa se v redu nadaljuje.

Poročila ameriških vojnih dopisnikov: Glavni napad šele pride

Newyork, 31. okt. b. Associated Press: Ameriški dopisniki pošiljajo svojim listom in agencijam z grško-albanske meje naslednja poročila o razvoju italijansko-grškega spora:

Italijanske oborožene sile so izvršile večaj hud napad na grške položaje pred mestom Breznico, ki leži na področju planinskega predela na državni cesti. To mesto so Italijani hudo bombardirali z letali. Po teh poročilih je italijanska vojska prodrla okrog 30 milj globoko na grško ozemlje. Bitka za Breznico je trajala 30 ur. Dalje poročajo, da so grška letala včeraj izvedla prvi močno bombardiranje italijanskih položajev na albanskem ozemlju. Ameriški poročevalci dalje javljajo, da se je grška vojska umaknila v redu v nove dobro utrjene postojanke. Dalje trdijo ti dopisniki, da je bila grška vojska prisiljena zapustiti obmejna mesta Janari in Nikoiso blizu albansko-grške meje.

Stališče Turčije

Zürich, 31. oktobra. b. Iz Budimpešte poročajo, da tamkajšnji diplomatski krogi izjavljajo, da je Turčija sporočila balkanskim državam, da bo v italijansko-grškem sporu zavzela stališče »nevojskujoče se države«. To sporočilo turške vlade je zlasti v Bolgariji napravilo ugoden vtis. Ministrski predsednik prof. Filov se je včeraj dalje časa razgovarjal z angleškim in romunskim poslanikom.

Ankara, 31. oktobra. b. Zadnji grško-turški razgovori, ki so se vodili v Ankari med grškim poslanikom in turškim zunanjim ministrom, so imeli namen, da se pretrese vprašanje pomoči Turčije Grčiji. Iz Ankare poroča »Associated Press«, da je grška vlada sklenila, da zaenkrat ne bo zahtevala pomoči od Turčije. Zaradi tega ni pričakovati, da bo šla Turčija v sedanjo evropsko vojno, razen če bi bili ogroženi njeni interesi s kakšnimi novimi dogodki.

Ankara, 31. okt. b. Jutri se bo sestal turški parlament, ki bo izglasoval nevtralnost v italijansko-grškem sporu. To poročilo je poslal dopisnik »United Press« danes v Newyork.

Položaj na Balkanu gledan iz Berlina

Berlin, 31. oktobra. b. Uradni krogi izražajo danes svoje stališče do položaja na Balkanu. Trdijo, da bodo po proglasitvi Turčije, da ostane izven sedanjega spora, odnosaji med Ankaro in Rimom ostali nespremenjeni. Uradni krogi poudarjajo, da se je proglasenje za »nevojskujočo se državo« pričelo v zadnjem času v praksi zelo uporabljati in da nima nobenega mednarodno-pravnega pomena, pač pa samo politični pomen. Zato ni res, da je smatrala Nemčija za potrebno, da vloži pri-

vojni opazovalci vztrajajo pri svojih izjavah, da Italijani za sedaj še vedno iščejo najslabšo obrambo v grških položajih, kamor bodo pozneje usmerili svoje glavne napade. Pričakujejo, da bo italijansko vrhovno poveljstvo izdalo nalog za napad velikega obsega v najkrajšem času v severozahodnem delu grško-albanske meje. Marši italijanskih čet proti grški meji so bili pospešeni.

Italijanske letalske sile so v eskadrh po pet letal v valovih napadale vojaške cilje v Korintu, kjer so povzročile znatno škodo.

Poročila z jugoslovanske meje

Belgrad, 31. okt. m. Iz Dragoša v južni Srbiji poročajo, da se je ponoči in danes ves dan nadaljeval topniški dvoboj med italijanskimi in grškimi četami. Streljanje je bilo nekoliko manjše kakor včeraj. Kakor smo že poročali, je grško-jugoslovanska meja zaprla. Grški graničarji so izogibajo vsakega stika celo z grškimi državljani na našem ozemlju. Od njih ni mogoče zvedeti nobenih podrobnosti. Lastniki dvolastniških posestev pripovedujejo, da v Grčiji z vso naglico izvajajo mobilizacijo ter da se zbira čet okrog Lerine.

Ker se spušča teren z naše strani proti Grčiji, se razložno vidi premikanje čet proti Korči. Včeraj popoldne je devet italijanskih bombnikov letelo nad Lerino, ki pa niso odvrgli bomb. Iz vasi Dubeni na tromeji poročajo, da še vedno ni mogoče dobiti točnih poročil o rezultatih borb med Grki in Italijani. Iz vasi Dubeni, ki je najbližja bojišču, poročajo tudi, da se Grki utrjujejo v tamkajšnjih krajih. Potniki, ki so prispeli iz Albanije, pripovedujejo, da prihajajo vsak dan v Korčo italijanske čete, ki jih iz Korče razpošiljajo v razne smeri. Grki zbirajo svoje čete okrog Lerine in Kostura. Na več krajih je opaziti premikanje grških čet. Od včeraj so se topovski strelji slisali iz večje daljave, zato sklepajo, da so čete ene strani morale napredovati. Vojska napredovanja na vseh bojiščih ovira nenavadno slabo vreme.

turški vladi neko noto. Uradno tudi niso dobili nobenega obvestila, da bo Turčija stopila v vojno, če bi to storila Bolgarija.

Za Bolgarijo je znano, da je vdani prijatelj držav osišča, bolgarski kralj Boris pa je izjavil, da je Bolgarija na strani osiščnih držav, čeprav bo ostala nevtralna. To pomenja, da se mednarodnopravno ničesar ne spremeni v odnosih Bolgarije in Turčije, prav tako pa ne v odnosih teh držav do osiščnih velesil. Ako se kakšna država proglašja za nevojskujočo se stranko in poudari svojo nevtralnost bodisi iz prepričanja bodisi iz strahu, se pravno nič ne omejuje. V političnem pogledu pa je vendarle neka razlika. Če pravne posledice ne nastopijo takoj, pa vendar nastopajo prej ali pozneje politični dogodki.

Kar se tiče diplomatskega položaja, pa v Berlinu izjavljajo, da je grški poslanik Politis že zahteval potni list, da sme zapustiti Italijo, enako pa je tudi italijanski poslanik Grazzi zahteval od grške vlade dovoljenje, da sme zapustiti Grčijo.

Glede odnosajev Nemčije do Grčije pa v Wilhelmstrasse izjavljajo, da bo nemška vlada te odnosaje ponovno proučila. Uradni krogi izjavljajo, da bodo sklepi Nemčije v tej smeri storjeni v smislu vojne zveze med Italijo in Nemčijo.

Sovietski zanikaš pošiljko 100 letal Grčiji

Moskva, 31. oktobra. t. Moskovski radio je objavil obvestilo sovjetske uradne agencije TASS, da so izmišljena in zlobna poročila nekaterih tujih časopisnih agencij, ki so trdila, da je sovjetska vlada te dni poslala Grčiji 100 letal.

Bolgarski ukrepi na grški meji

Sofija, 31. oktobra. b. V zvezi z borbami in premikanji čet v severozahodni Grčiji, ki so zavzela velik obseg, je tudi bolgarska vlada storila na meji proti Grčiji posebne varnostne ukrepe.

Današnji nakladi »Slovenca« so priložene položnice. Prosimo vse naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti! Tudi naročnino za »Slovenčev koledar« nakazite istočasno z nakazilom naročnine za »Slovenca«. — Za naročnike »Slovenca« velja koledar le 10 din — za nenaročnika pa 28 din!

Uprava »SLOVENCA«

Zemun. Vremenska napoved: Hladno, počasi se bo od severa in severozahoda zjasnilo. Po večini oblačno na južni polovici države. Nekaj dežja utegne biti ponekod.

Zagrebiška vremenska napoved: Hladno in jasno,

Politični zapiski

Lov na komisarijate

Belgrajsko »Vreme« poroča o ukrepih, ki jih je banavska banovina ukrenila zoper žide in je donavska banovina ukrenila zoper žide in je omenjeni belgrajski list nadaljuje: »Ker je rok 31. oktobra blizu, zdaj seveda z vsa naglico pripravljajo vse, da bi rešili, kar se rešiti da. (Zidje namreč.) In zato zadnje dni vidimo umevno naglico raznih ljudi in skupin, ki se pečajo z vprašanjem, kdo bo postal komisar v njihovem podjetju. Vprašanje, kdo bo komisar v velikem industrijskem podjetju ni tako enostavna stvar, zlasti ne pri nacionaliziranih podjetjih. Bog ne daj, da bi za komisarija prišel kak norec, ki bi zadevo vzel čisto zares, začel stikati po podjetju in odkril stvari, ki bi mogle imeti neslutene posledice. Zato so se začela posredovanja in pripravljajo se kandidatne liste za komisarije, ki naj bi bili imenovani v posameznih podjetjih, kateri se bodo znali prilagoditi razmeram in koristim podjetja, kajpada ob primerni plači. To bo do cela nova postavka v stroških in izdatkih, vendar se bodo ti novi izdatki lahko sami poplačali, če pojde vse dobro. Še bolj zanimiva je druga skupina kandidatov za komisarije. Med tem ko se za tisto prvo zanimajo in jih najemlje sama podjetja po svojih zvezah in prijateljih, pa v drugo skupino spadajo tisti razni kandidati, ki bi bili zadovoljni, ko bi bili vsaj komisarski v kaki manjši trgovini, samo da bi bilo kaj malih dnevnih in zaslužka. Ne gre jim za to, ali bi morali na po svojih sposobnostih mogli ustrezati nalogam, ali bi mogli storiti tisto, kar bi bilo treba storiti. Vse kaže, da je zdaj vprašanje teh komisarijev najbolj važno in najbolj pereče, ker se za nje najbolj pulijo. Toda odgovorne oblasti morajo biti previdne, ker bi se drugače bilo treba bati, da bo vas zadeva že v svojem začetku polomljena in bo uredba zgrešila svoj namen.«

Še eno zlo

List »Pod Grintovci« prinaša članek z gornjim naslovom, ki se v njem peča z alkoholizmom. Njegove misli so te-le: »Prvo, ki je treba pribiti, je to, da je pri nas vse preveč gostiln. Poznamo vas v našem okraju, ki ima le 187 prebivalcev in 27 hiš, pa je oblagodajena z nič manj ko petimi gostilnami... Oblast ne bi smela dovoliti nobene nove gostilne več... Oblast ne bi nobeni skrahirani gostilni smela dovoliti polnjenja. Sem seveda ne spadajo gostilničarji, ki so v vsakem oziru neoporečni in so prav zato na trdnih tleh... Priznati moramo tudi, da marsikje naši javni zastopniki dajejo veliko pohujšanje, ko hodijo okoli in celo javno službo opravljajo pijani... Kako naj n. pr. župan ali sodnik resno kaznuje pijanca, če bi bila sama alkoholi udana? Ali kako naj učitelj svari otroke pred pijačo, če bi jo sam preveč ljubil... Zelo mnogo slabega stori domača žganjkuha... Če pogledamo druge narode, vidimo, da so povsod napovedali boj alkoholu ker vedo, da je le treznim narodom zagotovljena bodočnost...«

Boj zoper masone je »zoper interese sokolstva«

Znano je, da je med jugoslovanskimi Sokoli nekaj moč, ki so si prizadevali, da bi iz sokolstva iztrebili vpliv masonerije. Kakor je pokazal občni zbor, so ostali ti močje v manjšini. Sokol Branko Krčum v Mostaru je delo zoper masonstvo vzel za res ter je proti njim v svoji knjigi »Knjiga za sokolsko selo« ostro nastopil. Zoper to Krčumovo delo je zdaj nastopil »Belgrajski Lloyd«, ki ga ostro obsaja ter pravi, da tako »berilo za kmečko vas ni potrebno«. S tem zvezkom je »Knjiga za sokolsko selo« kompromitirala dobra tradicijo svoje (sokolske) župe, ko je nasledila intrigam zoper bitne interese sokolstva. Še bolj pa je treba obžalovati napade »Knjige za sokolsko selo«, ko je znano, da je prav ona priporočala slogu in edinstvo vseh narodnih sil, zdaj pa nepoklicano in nepristojno načenja vprašanje, ki utede hudo kompromitirati prav njeno akcijo za združevanje... Vprašanje, ki ga načenja ta zvezek, sploh ni važen s stališča naših narodnih potreb in razmer. Načenja se zgolj zato, da se najde kako sredstvo za razbijanje edinstva narodnih sil. G. Krčum je lahko mislil, trtvoval tudi sokolske in narodne interese svojim strankarsko političnim razpoloženjem. Upamo in verujemo, da je g. Krčum zlorabil svoj položaj ter da niti en odgovorni činitelj hercegovskega sokolstva ne pojde z njim v tem škodljivem delovanju. — Iz teh besed je razvidno, da je delovanje zoper masonstvo škodljivo sokolskim interesom, kar jemljemo na znanje.

HSS in hrvatsko uradništvo

Na letnem obnem zboru akademike mladine HSS v Zagrebu je govoril ravnatelj Gospodarske sloge prof. Ljudevit Tomasič, ki se je pečal s hrvatskim saborom, ki je o njem dejal, da je Hrvatski sabor poraben, da pa njegova naloga ne bo metati vlado, marveč delati. Govoril je tudi o uradništvu ter dejal: »Za uradnike so nam potrebni močnej in izdelani močje, kakršnih pa nimamo dovolj. Zato moramo na nekaterih važnih službah trpeti tudi take, ki tja ne spadajo. Naša inteligenca se je prejšnje čase preveč pečala z literaturo, gledališčem, godbo, z državno-pravno politiko, premalo pa je študirala gospodarska in socialna vprašanja. Ko bi se bila pečala tudi s temi vprašanji, bi mi danes lažje delali in bi bilo z nami drugače.« Nato je govoril o programu ter dejal, da naprej narejenega programa ni mogoče izvajati, ker se razmere menjaajo. So pa potrebna neka splošna etična načela, ki se jih je treba brez kompromisa držati. Nato je spet govoril o uradnikih, ki jih je treba odstaviti, če ne razumejo duha časa. »Proti korupcionizmu je treba najstrožje nastopiti. Hrvatski narod odločno zahteva, da se od leta 1918 pretrese premoženje vsakega. Vsako premoženje, ki ni bilo pošteno pridobljeno, marveč s korupcijoj, je treba narodu vrniti.«

Glede židovskih dijakov

Belgrajsko »Vreme« prinaša iz Zagreba daljše poročilo o ukrepih banke oblasti glede židovskih dijakov ter nato pravi: »Zanimivo je, da se je letos ne le na srednje šole, temveč tudi na zagrebško vseučilišče vpisalo mnogo manj židovskih dijakov kakor prejšnja leta. Niti srednje šole niti univerza pa niso še odločile, koliko židovskih dijakov bo smelo hoditi na srednje in visoke šole. V tem oziru pričakujejo še le navodil od strani banke oblasti, ki še ni ugotovila, kakšne smernice naj bi bile za tako postopanje. Poleg tega pričakujejo tudi navodil od banke oblasti tudi glede tega, koga naj imajo za žida, ker je v Zagrebu mnogo mešanih zakonov, kjer so nekateri otroci židje, drugi pa spet krščanske vere. Zlasti zadnja leta je v Zagrebu mnogo židov prestopilo posameznim krščanskim veram. Šele, kadar bo banska oblast v tem oziru dala potrebna navodila, bodo zagrebške šole določile število židovskih otrok, ki bodo lahko vanje hodili.«

Omejene pravice hišnih posestnikov

Belgrad, 31. okt. m. Ministrski svet je na podlagi § 1. uredbе o spremembah veljavnih predpisov in izdajanju novih z dne 16. sept. 1939 na predlog pravosodnega ministra predpisal uredbu o tolmačenju § 4. uredbе o omejitvi pravic najemodajalcem za izdajanje, oziroma zakup stanovanj in poslovnih prostorov z dne 17. oktobra 1940. § 4. o omejitvi pravic najemodajalcem za izdajanje, oziroma zakup stanovanj oziroma poslovnih prostorov se daje to-le avtentično zakonsko tolmačenje: V kolikor so bile sodne odpovedi izvršene do dne, ko je stopila ta uredba v veljavo in niso postale pravomočne, se bodo razpravljale po predpisih te uredbе. § 661., odstavek 1, zakona o sodnem postopku v civilnih tožbah se bo razpravljal po predpisih te uredbе. Vse druge sodnijske kakor tudi izvensodne odpovedi, ki so pred dnem, ko je bila ta uredba uveljavljena, postale pravomočne, oziroma so stopile v veljavo v smislu § 661., odstava 1, o sodnem postopku v civilnih tožbah, ostanejo v veljavi, odnosno prenehajo z dnem, določenem v odpovedi, ter mora uporabnik oddati najemodajalcu stanovanje, oziroma poslovne prostore. Uredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

Velike povodnji na Hrvatskem

Zlasti hudo je prizadeta Dalmacija

Zagreb, 31. oktobra. b. Iz raznih krajev banovine Hrvatske prihajajo poročila o velikih povodnjih. Iz Splita poročajo, da zavzemajo povodnji v Hercegovini in Dalmaciji vedno večji obseg. V Metkoviću je Neretva prestopila bregove in poplavlja pol mesta. Ladijski promet z Metkovićem je zelo omejen. Ob Neretvi je mnogo vasi pod vodo. Nad 2000 prebivalcev je brez strehe. Okrajna načelnika v Stocu in Čaplini delita v čolnih kruh prebivalstvu.

Pomoč banke oblasti je neznatna ter prebivalstvo zahteva hitrejšo in izdatnejšo pomoč. Veliko škodo je povzročila v makarskem Primorju, v Blatu in Cetinju. Blizu Reke je poplavljen vsa zemlja, tako da kmetje ne morejo posejati žita. Več hiš je pod vodo. Povodnje je tudi v Omislu in okolici povzročila veliko škodo.

Iz Varaždina pa poročajo, da je tudi v Hrvatskem Zagorju in Medmurju zavladalo slabo vreme in da tako Mura kakor Drava naglo naraščata. Tudi

v Banjaluki in Bosni sploh reke naraščajo, zlasti Vrbas, ki je prestopil bregove in tudi tukaj kmetje ne morejo posejati žita. Železniški promet se vrši z veliko težavo.

Trebinje, 31. oktobra m. Iz Trebinja poročajo, da se je Trebinjščica razlila in poplavlja progo. Med postajama Lastve in Trebinje je promet prekinjen. V Trebinju radi razsvetljave že tri dni niso dobili pošte in nimajo električne razsvetljave.

Sarajevo, 31. oktobra. m. Nocoj ob 1 se je začel redni promet na južni progi Sarajevo-Dubrovnik, ki je bil prekinjen zaradi velikih povodnj. Neretva se je spet zlila v svojo strugo. Ob 4 jutraj je med postajama Vojno-Raška gora velika skala zasula progo. Dogodila se je železniška nesreča. Iztrila se je namreč lokomotiva in je bil strojevodja hudo ranjen. Promet je bil obnove ob 9.30 jutraj. Iz Metkoviča poročajo, da je Neretva 3.75 m nad normalo. Zato je ustavljen ves tovorni promet.

Začetek akademskega leta

na inštitutu za italijansko kulturo

Ljubljana, 31. oktobra.

Inštitut za italijansko kulturo v Ljubljani je nocoj od 18. priredil slovesni začetek akademskega leta 1940-41. V lepe prostore inštituta na Napoleonovem trgu je prišla velika množica odličnih osebnosti iz našega javnega življenja in akademске mladine, da sodeluje pri lepi prireditvi.

Med odličnimi osebnostmi smo opazili v zastopstvu g. bana dr. Marka Natlačenega prosvetnega inspektorja prof. Kranjca, zastopnika škofo dr. Gregorija Rožmana presv. g. kanonika dr. Alojzija Zupana, predsednika Akademije znanosti in umetnosti univ. prof. dr. Rajka Nachtigala, rektorja vseučilišča dr. Matija Slaviča, nemškega konzula dr. Broscha, italijanskega generalnega konzula Guerini-Maraldija, člane Akademije in vseučiliške profesorje dr. Ramovša, dr. Fr. Steleta, dr. Samca, dr. Kreka, tajnika Akademije in vseučiliškega profesorja, vseuč. pro-

fesorje dr. Radojčiča, dr. Melika, dr. Viktorja Korošca, upravnika policije dr. Hacin, predsednika Narodne galerije dr. Fr. Windischerja in številne sodelavce naših književnih revij in zastopnike tiska.

Akademsko leto na Inštitutu je odprl univ. prof. dr. Matteo Bartoli s turinske kraljeve univerze. Predaval je o »stradijski in revolucijski latiniteti in italijanščini«. Odlični znanstvenik je svoje bleščeče predavanje zaključil s pomembnimi besedami o važnosti delovanja italijanskega kulturnega inštituta v Ljubljani, zlasti pa je še poudaril pomen sodelovanja na kulturnem polju med dvema sosednjima narodoma. Predavanje je bilo polno izredno lepih in zanimivih misli in bomo o njegovi vsebini podrobno poročali prihodnjič. Inštitut za italijansko kulturo v Ljubljani je tako odlično začel svoje novo leto in mi mu iskreno želimo največjega uspeha pri njegovem važnem delovanju.

Mornariški dan naše mornarice

Belgrad, 31. oktobra. m. Danes je vsa naša mornarica, rečna in morska, slavila mornariški dan morja kot spomin na 31. oktober 1918, ko so zahvale prve jugoslovanske trobarvnice na vojnih ladjah. Slavo je imela baza rečnega brodograja v Novem Sadu. Pomorska mornarica je slavila v Dubrovniku, Šibeniku in Kotorju. V Dubrovniku je danes prišlo 19 gojencev pomorske akademije. Današnji dan je proslavila hidroavionsko poveljstvo v Divuljah. Danes je v Belgradu zamenjala dvorsko stražo mornarica; drugače to stražo opravlja oddelk kr. garde.

Zoper žide v Belgradu

Belgrad, 31. okt. m. Uprava mesta Belgrada je v smislu določil uredb, ki prepoveduje židom trgovanje z življenjskimi potrebščinami, pozvala vsa židovska podjetja na svojem področju, da morajo napovedati do 12. novembra zaključno pismo prijavitelj obrtnemu oddelku uprave mesta Belgrada svoje trgovine in poslovalnice ter priložiti pooblastilo, dovoljenje ali potrditev o prijavi trgovine in o registraciji po zakonu o obrti iz leta 1931, nadalje dokumente za pomožne lokale, krstni list ali potrdilo o prestopu v drugo vero ter ostale dokumente o vojni dolžnosti za časa vojne, odnosno dokaz, da so starši zaslužni za domovino, če tak dokaz sploh obstoja. Dan po 12. novembru bo obrtni odsek uprave mesta Belgrada pregledal vse prijave posameznih židovskih podjetij ter bo nadalje postopal v smislu določil omejenih uredb, ki, kakor znano, prepoveduje židom vsako trgovanje z življenjskimi potrebščinami.

Šolski zavodi brez pravice javnosti

Belgrad, 31. oktobra. m. Po zakonu o srednjih šolah in uredbi o ureditvi prosvetnega ministrstva se obvešajo lastniki in ravnatelji šol, da se pripravo zasebnih učencev, upravitelji zasebnih šol brez pravice javnosti in zasebnih zavodov za učence srednjih šol, da prosvetnemu ministru, in sicer oddelku za srednje šolstvo v Dakovski ulici 12, prijavijo prostore, v katerih imajo šolo in pouk in katero osebo je pri njih zaposleno. Prijave je treba poslati najkasneje do 15. novembra 1940. Ustanovam, ki do tega roka ne bodo poslane omenjenih prijav in podatkov, bo ustavljeno nadaljnje delo. (Iz kabineta prosvetnega ministra.)

Pošiljanje živil v nezasedeno Francijo

Belgrad, 31. oktobra. AA. Ministrstvo za pit je z namenom, da bi omogočilo pošiljanje življenjskih potrebščin našim državljani, ki žive v nezasedenem delu Francije, eklektično vzpostaviti paketni promet s Francijo. Z ozirom na to bodo vse pošte v državi prevzemale pakete do 20 kg. Za pošiljke, ki so težje od 1 kg in ki je njihova vrednost večja od 50 din, je potrebno posebno dovoljenje od deviznega ravnateljstva Narodne banke. Vse pakete pošiljke, ki se pošljejo iz Jugoslavije v Francijo, ne smejo vsebovati stvari, ki so v celoti ali delno tuje izvora, od domačih pa fižola, mila, olja in sladkarij. Blago, ki je namenjeno, da se pošlje v paketu v Francijo, ne sme biti poslano v pločevinasti skatli.

Najnovejša poročila

Grško-italijanska vojna

Krf, 31. okt. t. Reuter: Grške vojne ladje so se pridružile bitki, ki se je v četrtek zgodaj razvila med grško in italijansko pehoto pri postojankah italijanskih predstraž na albansko-turški meji. Grške vojne ladje so ob 7 zjutraj začele obstreljevati s topovi italijanske čete, kar je trajalo eno uro. Borbo so opazovale množice stanovalcev otoka Krfa. Od nikoder se ni pojavila kaka italijanska vojna ladja, niti kako italijansko letalo. Grki so nato nadaljevali z obstreljevanjem. O kaki pomorski bitki med angleško in italijansko mornarico do sedaj še ni od nikoder nobenih poročil.

Politis odhaja iz Rima

Atene, 31. oktobra. t. Atenska agencija poroča, da je grški poslanik v Rimu Politis že končal vse priprave za odhod poslanskega osebja in poslaniških arhivov nazaj v Grčijo. Grški konzulat po Italiji so zaprli svoje prostore in bodo tudi v nekaj dneh prišli v Rim, da od tamkaj odpušajo na Grško skupno s poslanikom.

V Afriki

Nairobi, 31. okt. AA. Reuter: Nocoj je objavljeno sledeče poročilo: Letala južnoafriškega letalstva so izvršila 29. oktobra napad na vojaško taborišče v Lug Ferrandi in v italijanski Somaliji. Druge edine južnoafriških letalskih sil so izvršile izvidniške polete. Vsa letala so se vrnila.

Naš obisk v Nemčiji

Berlin, 31. okt. AA. DNB: Dne 27. in 28. oktobra je bil pomočnik jugoslov. notranjega ministrstva Simonovič gost državnega vodje napadalnih oddelkov in šefa nemške policije v Münchenu. Višji vodja napadalnih oddelkov baron v. Eberstein je Simonoviča in njegovo spremstvo spoznal z ustrojem policije v Münchenu. Ob priliki tega obiska so jugoslovanski predstavniki položili venec na grob žrtv narodnosocialističnega biganja.

Angleži naročajo ladje v Ameriki

Washington, 31. okt. AA. Reuter: Minister Morgenthau je danes sporočil, da je angleška vlada naročila veliko število bojnih ladij v Združenih državah. Te ladje bodo po možnosti istega tipa.

Ban dr. Natlačen na Grmu

Novo mesto, 31. oktobra.

Banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu je v četrtek s prisrčno slovesnostjo zaključila šolo. Prav poseben poudarek vse slovesnosti je dal prihod bana dr. M. Natlačen, ki je obiskal šolo dopoldne. Ravnatelj zavoda inž. Abšec in načelnik kmetijskega oddelka banske uprave inž. Podgornik so pričakovali g. bana z učiteljskim zborom in vsemi gojenci. Po pozdravih je v dvorani g. ban dr. M. Natlačen absolventom v lepem govoru dal navodila za nadaljnje delo v življenju. Orisal je slovenskega kmeta in njegovo ljubezen do domače zemlje in domačega jezika. Poudaril je, da je prav slovenski kmet bil tisti, ki je skozi dolga stoletja varoval in obdržal naša narodna izročila, zvestobo narodu, zemlji in Bogu. Prav v sedanjih časih mora biti vsak kmet, posebej pa še šolan kmetovalec, vzgled svoji okolici in zvestobi do naroda in vdanosti do države. Prav tako pa mora biti vsak absolvent kmetijske šole vzgled svoji okolici in svojem življenju in v družini. Tudi na kmetih so se razpasle razvade, ki slovenskemu kmetu jemljejo ugled in dobro ime. Posebno žalostno so take številne žrtve nezmernosti, ki nas Slovence celo v tujini postavljajo v napačno luč. Prav v treznosti mora biti vsak absolvent kmetijske šole na Grmu vzgled vsemu svojemu kraju ter mora tako pomagati, da se ta razvada dokončno prežene iz naših vasi. V veliki meri bo to koristilo tudi kmečkemu gospodarstvu. Z željo, naj bi v življenju uspešno izkoristili znanje, ki so si ga pridobili na šoli, je g. ban čestitaj gojencem, na o pa jim razdelil izprizrevala. Gojenci so končali šolo z dobrim uspehom, najboljši med njimi pa je dobil še posebno priznanje.

G. ban je gojencu Stoku, ki je doma iz litijškega okraja in ki je bil najboljši med vsemi, izročil v nagrado lepo diplomu z dragoceno strokovno knjigo. Vsa slovesnost je potekla v lepem razpoloženju. Na povratku je g. ban dr. M. Natlačen obiskal tudi žensko kmetijsko gospodinjstvo šole v Smihelu, kjer so ga gojenke prisrčno pozdravile in mu izročile lep šopek. G. bana je pozdravil tudi župnik Bergant Anton, ki poučuje verouk na zavodu. G. ban se je zanimal podrobno za zavod, ki je tudi v sestavi banovinskih gospodinjstev šol, ter si ogledal njegove naprave, nakar se je vrnil v Ljubljano.

Osebnosti

Belgrad, 31. oktobra m. Z odlokom zunanega ministra je premeščen Stanko Flago, ekspeditor 9. skup. pri kr. generalnem konzulatu v Trstu, za ekspeditorja v zunanje ministrstvo.

Zahvala

Mojemu odhodu iz Ljubljane je ljubljanska javnost posvetila pozornost s prisrčnimi članki in časopisju. Tudi sicer sem dobil od številnih prijateljev, znancev in pacientov prijazna poslovia. Zato naj mi bo dovoljeno, da se s tem najpristnejše zahvalim za vse navedene izraze naklonjenosti.

Dasi se vračam v rodno sredino, mi je bilo slovo od Ljubljane težko, kakor da odhajam z doma. V letih poslovanja, strokovnega in družabnega delovanja sem navezal toliko in tako prisrčnih stikov s tovariši, znanci in pacienti, da mi je bilo to okolje popolnoma domače.

Zato mi bo nad vse drago, če se te vezi ne bodo pretrgale in mi bo ljubo presenečenje vsak obisk znancev, prijateljev in pacientov na mojem novem domu v Zagrebu, Barona Jelčića ul. št. 5.

Zagreb, dne 1. novembra 1940.

Dr. Juraj Kallay

Odlikovani so bili

Belgrad, 31. oktobra m. S kr. ukazom so odlikovani z redom sv. Save II. stopnje dr. Josip Pippenbacher, gimnazijski ravnatelj v poklju, dr. Alojzij Gradnik, predsednik častnega razsodišča in sodnik kasacijskega sodišča, dr. Jure Adlešič, ljubljanski župan, z redom sv. Save III. stopnje dr. Janko Zirovnik, predsednik Odvetniške zbornice, dr. Josip Hebein, primarij državne bolnišnice in podpredsednik okrajne organizacije vojnih prostovoljcev, Josip Pogacnik, glavni tajnik TPD in podpredsednik Društva rezervnih častnikov, dr. Vinko Vrhunec, ravnatelj TPD, ing. Ladislav Beve, tehnični višji svetnik pri kr. banski upravi dravske banovine in predsednik Društva rezervnih častnikov, dr. Stanko Žitko, odvetnik in predsednik fantovskih odsekov, dr. Lovro Hacin, upravnik policije v Ljubljani, z redom sv. Save IV. stopnje ing. arh. Herman Hus, pooblaščen inženir za arhitekturo, z redom Jugoslovanske krone III. stopnje Lojze Dolinar, akad. kipar, z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje Janko Bedenk, poveljnik varnostne straže v Ljubljani, Fran Ančin pomožni tajnik pri kr. banski upravi v Ljubljani, Ignacij Zeleznik, uradnik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, Ivan Polak, policijski komisar v Ljubljani.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 31. oktobra b. Včeraj so kr. namestniki na predlog bana banovine Hrvatske podpisali uredbu z zakonsko močjo, ki daje pooblastilo banu Hrvatske banovine, da lahko da jamstvo v imenu banovine za posojilo za organiziranje prehrane. To posojilo bo zaključila družba POGOD in bo znašalo 250 milijonov dinarjev.

Zagreb, 31. oktobra b. Na temelju pooblastil bana banovine Hrvatske za ureditev trgovskih in drugih vprašanj je ban dr. Šubašič izdal naredbo z zakonsko močjo za ustanovitev pooblaščenice hrvatske industrijske trgovske d. d. v Zagrebu (POHID) z namenom, da ta družba lahko ustanavlja, prevzema, nakupuje in prodaja industrijske in trgovske podjetja vsake vrste, da lahko kupuje in prodaja vrednostne papirje, posebno trgovskih in industrijskih podjetij, kakor tudi da vrši vse posle, ki so s tem v zvezi, da izvršuje tudi druge denarne in trgovske transakcije v zvezi s financiranjem trgovinskih in industrijskih podjetij. Temeljna glavnica znaša 100 milijonov din, od katere bo 50 milijonov plačanih takoj, ostalo pa pozneje. Polovica kapitala vpiše banovina, drugo polovico pa lahko denarni zavodi in druge osebe. Delnice stanejo 1000 din komad.

Zagreb, 31. oktobra b. Davi je prisel v Zagreb podpredsednik vlade in predsednik HSS dr. Maček v spremstvu šefa kabineta dr. Delića in inspektorja Delaka. V Zagreb je prisel tudi trgovinski minister dr. Andres. Podpredsednik vlade dr. Maček je obiskal ob 10 bana dr. Šubašiča ter nato odpotoval v Kupinec.

Belgrajske novice

Belgrad, 31. okt. m. Včeraj je bil v tukašnji industrijski zbornici pod predsedstvom prof. Pavla Vasiča II. kongres o potrebi načrtnega dela v gospodarstvu. Prihodnji kongres bo po sestankih, ki jih bo imel prof. Vasič v Zagrebu in Ljubljani.

Kragujevac, 31. okt. m. Semkaj je prisel bivši minister Krsta Miletič, ki je obiskal voditelja radikalov Aca Stanojeviča in imel z njim daljši razgovor.